

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kőíratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 2.

Egyforma mértéket!

(—a.) Érdekes és tanulságos megfigyelni a liberális sajtó magatartását olyankor, mikor egy-egy felmerülő eset kapcsán a vallási kérdés kerül előtérbe.

Két héttel ezelőtt a Wahrmond-ügy volt szőnyegen. Az insbrucki egyetemnek egyik professzora gunyolódó pamfletet írt azon vallás ellen, amelynek egyházjogát kellene tanítania. Mikor az ügyészség a röpirat egyes passzusait inkriminálta s a közönség méltó felháborodása után az illetékes hatóságok is kezdtek foglalkozni ezzel az ügygyel, akkor a liberális sajtó tüzet kiáltott, veszélyben a gondolat, tudomány és tanítás szabadsága, a XX-ik században csak nem lehet korlátot tenni ilyenekben, szabad a gondolat, szabad a vélemény. Ilyen és hasonló tónusban zengték a kórust, követelve a vélemény szabadságát mindenki számára.

Bezzeg másként irnak most Barkóczy tanácsos esete alkalmából. Ez a manapság ritka szilárd jellemű férfiú nem tett egyebet, mint amihez minden magyar alattvalónak törvényes joga van. Egy

polgári egybekelésnél tanu volt és nem írta alá a jegyzőkönyvet.

Ez a nagy krimen, amely miatt most dühöng a liberális sajtó nemcsak Barkóczy báró, hanem egyuttal Apponyi miniszter ellen is, hogy hogyan türhet meg maga mellett ilyen reakcionárius tanácsost.

Mikor az egyházpolitikai törvényeket megalkották, számoltak avval, hogy a polgári házasság nem fogja megnyugtani a hithű vallásos meggyőződésű emberek lelkiismeretét s azért szabadjára hagyták a feleknek és tanuknak, hogy aláírják-e a polgári egybekelési jegyzőkönyvet, vagy megtagadják annak az aláírását. Ez tehát törvényes joga minden polgárnak. Tizenhárom esztendő óta nemcsak egyesek szórványosan, hanem százan és százan éltek ezzel a jogukkal, nemcsak klerikálisok, hanem — horrendum dictu — zsidók is, Nem tettek szemrehányást egynek sem érte, csak most Barkóczy-nak, mert tudják, hogy Barkóczy ma is ugyanaz a hithű, buzgó katolikus, aki 24 esztendővel ezelőtt volt, mikor kezdő hivatalnok, szerény fogalmazó léte — bár hivatalával játszott, amelyre rá volt szorulva — ismétellen a zsidó-keresztény házasság ellen szavazott a főrendiházban.

Hát hol a vélemény szabadság? A vallás ellen gunyolódó pamfletet írni, izgatni szabad, de vallásos meggyőződését megvallani nem szabad?! Ez az a híres szabadság, amely egyforma mértéket követel mindenkinek?!

Vagy azért nem lenne szabad ezt tennie Barkóczynak, mert ő miniszteri tanácsos? Ki vetette valaha szemére Tisza Kálmánnak, Tisza Istvánnak, báró Bánffy Dezsőnek, Péchy Tamásnak, Darányi Ignácnak, Zsilinszky Mihálynak, Mezössy Bélának, meg a protestáns világ többi előkelőségének, hogy vallásuk gyakorlatában részt vettek?! Hát csak a katolikusoktól veszik rossz néven hitük gyakorlását?!

Minél magasabb méltóságban van valaki, annál több joggal megkövetelhetik és elvárhatják tőle, hogy vallása gyakorlásának tekintetében is jó példával járjon elől. És ha a kultuszminisztériumban sem becsülnék meg a kultuszhoz, a valláshoz való ragaszkodást és hűséget, — sajnos, volt erre is eset — hogy várhatjuk, hogy azt máshol megtegyék?!

Egyszóval a liberális sajtó léptenyomon elárulja, hogy más mértékkel mér a zsidóknak és protestánsoknak és mással a katolikusoknak. Ez tisztára

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A legujabb magyar kulturegyesület.

Írta dr Vuicskics Gyula.

Néhány esztendő óta a fővárosi napilapokban egy-egy kis hirt, újabb már itt-ott egy cikket is olvashattunk a Julián-Egyesületről és a Julián-iskolákról, de nagyon kevés ember van még a szoros értelemben vett tanügyi férfiak között is, aki tudná, mi is az a Julián-Egyesület és miféle iskolák azok a Julián-iskolák? Pedig oly nemes intézmény a Julián-Egyesület és oly áldásosan működnek annak iskolái, hogy méltán számot tarthat minden igaz magyarnak az érdeklődésére és elismerésére.

A magyar történet földrajzi tudomány kedvelői bizonyára tudják, hogy élt Magyarországon a XIII. században II. Endre és IV. Béla uralkodása alatt egy Julián nevű domokosrendű szerzetes, aki égve a vágytól, hogy felkeresse a magyarok régi hazájában a Kaukázus vidékén maradt magyarokat, néhány lelkes társával a fáradság és küzdelmekkel teljes utra indult s rájuk akadva ott is töltött közöttük néhány esztendőt, megerősítve őket az ősi szokásaikhoz és nyelvükhöz való ragaszkodásban s talán végleg ott is maradt volna közöttük, ha vissza nem

kellett volna jönnie, mint hirnöknek azzal a rémes üzenettel, hogy jönnek a tatárok.

Erről a lelkes magyarról van elnevezve ez a legujabb magyar kulturegyesület, melynek hasonló célja van, mint a hat századdal ezelőtt élt derék magyar szerzetesnek: felkeresni a Horvát-Szlavonországba szakadt véreinket, megvédeni őket az elhorvátosítás ellen, megerősíteni magyar nemzeti érzésükben és megtartani nyelvük ismeretében.

Erre az egyesületre igen nagy szükség van; szép és nemes hivatás, nagy, de nehéz feladat várakozik reá.

Horvát Szlavonországban negyedmillió magyar él, kiknek egy csekély része ugyszólván őslakó, századokkal ezelőtt a tatár és török pusztítás után telepedett oda, másik része a magyar államvasut szolgálataiban áll, legnagyobb része pedig az újabb időben megindult kivándorlás következtében keresett ott magának megélhetést.

A vasutasok a nagyobb vasuti gócpontokon nagyobb tömegekben élnek együtt s ezekről a magyar államvasut gondoskodik, mely számukra külön magyar iskolákat is tart fenn.

A bevándorlók a Nagy Magyar Alföldről, továbbá Baranya, Somogy és Zala megyékből telepedtek oda. A földéhség üzte őket és ez a

vágyuk ott kielégítésre talált. Horvátországban ugyanis, bár termékeny vidékei vannak, igen el van hanyagolva a földművelés. Ennek pedig legfőbb oka az, hogy a horvát nép lusta, részeges és a kulturában messze el van maradva a magyar mögött. A bevándorló magyarok a mi viszonyainkhoz képest nagyon olcsón vettek ott földet, szorgalmas, kitartó munkájukkal csakhamar szereztek is hozzá, úgy, hogy a horvát-szlavonországi magyarok általában jómódban élnek.

Nagy bajuk azonban, hogy nincsenek magyar papjaik és tanítóik s így őket, különösen ahol kisebb csoportokban vagy teljesen elszórvva élnek, az elhorvátosítás veszedelme fenyegeti, sőt nemcsak fenyegeti, hanem sajnos, ebben a veszedelemben sokan már el is vesztették magyar anyanyelvüket és nemzeti érzésüket. Olyanok is akadtak közöttük, akikből magyargyűlölő janicsárok lettek.

Nehogy ez a többivel is megtörténjék, néhány év előtt védelmi akció indult meg a horvát-szlavonországi magyarok érdekében s megalakult Budapesten a legujabb magyar kulturegyesület, a Julián-Egyesület.

Ez az egyesület nagyon előnyösen különbözik a többi hasonló egyletektől. Nem sokat ankettek, hanem az egylet egy a helyzettel

Sirolin

Emeli az étvágyt és a tevélyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számközhöges, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenki „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche“

Röpködő orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ása átvizsgálhat és — horos.

félrevezése, meglevesztése a közönségnek. De hála Istennek, van már a magyar közönségnek is annyi intelligenciája és jogérzéke, hogy nem hagyja magát félrevezettetni a liberális sajtó nagyhangu, de üres, puffogó frázisaitól.

Kossuth a királynál. Kossuth Ferenc bécsi utjáról érdekes hírek szivárognak ki. Ezek szerint, mikor a miniszter Schönbrunnba hajtatott, a kapubejárónál magyar köszöntéssel fogadta a portás.

Ez a szokatlan meglepetés látszólag jól esett a miniszternek, aki fölfelé, a királyi lakosztályhoz menet azt is konstata, titkárjával Tormay dr.-ral együtt, hogy szolgálattételre a mai napon csupa magyar zsandárt osztottak be.

A király előszobájában ugyancsak magyar katona fogadta a minisztert. Spányik őrnagy szolgálattevő kamarás, aki kedves embere a királynak, s a felséggel is magyarul szokott beszélgetni.

Érdekes egyébiránt, hogy Kossuth Ferenc franciául kérte fel a kamarást, jelentse be az uralkodónál. Fokozott volt tehát a meglepetése, mikor kis vártatva Spányik őrnagy kijött a királytól és szintiszta magyarsággal jelentette:

— A felség várja excellenciádat!

Kossuth Ferenc bement a királyhoz s itt ismétlődött az az igazán örvendetes esemény, hogy magyar beszéd fogadta.

Az ötnegyed óráig tartó kihallgatás nagyobbik felében, amíg a magyar király magyar ügyekről tárgyalt Magyarország kereskedelmi miniszterével, magyar nyelven folyt a tanácskozás.

Később, amikor a politikát egyébtárgyú eszmecsere váltotta föl, amikor tehát már nem a király és minisztere, hanem két egyéniség beszélgetett egymással, akkor belevegült a tár-

salgásba a francia nyelv is, váltogatva a magyarral.

Szappanos István kiáltványa. Kecs-kemétről jelentik: Szappanos István országgyűlési képviselő a törvényhatósági közgyűlés által megszavazott s a kormányhoz intézett bizalmi felirat folytán választóihoz egy kiáltványt bocsátott ki, melyben tiltakozik az ellen, hogy ő kilépett a 48-as pártból, vagy hogy a párt programját cserben hagyta volna. Egyben a jövő vasárnapra pártjának vezérbizottságát összehívja, hogy meghatározzák a választók közgyűlését, esetleg egy népgyűlés egybehívását.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, ápril 2.

Elnök: *Fusth* Gyula.

Az ülés 10 órakor kezdődik. Tömött pad-sorok előtt nyitja meg az elnök az ülést. Valószínű, hogy már a mai ülés folyamán a házszabálymódosítás első szakaszára kerül a sor.

A múlt ülés jegyzőkönyvét vita nélkül hitelesítik.

Napirend előtt.

Nagy György szóvá teszi Rakovszky alelnök tegnapi intézkedéseit. Panaszodik, hogy Rakovszky tegnapi elnöklése alkalmával önkényesen zárta be a vitát. Még öt disszidens kívánt volna a tárgyhöz szólni. Indítványozza, hogy az elnök tegnapi eljárását mondja ki a Ház semmisnek. (Zaj.)

Nagy György beszéde közben jön Kossuth Ferenc, akit a Ház megéjenez és felállással üdvözlöl.

Az elnök válaszol Nagy Györgynek. Csak élénk fantáziával lehet őt Percelhez hasonlí-

tani. A házszabályokat ő korrektül kezeli. A Ház meghozott határozatával szemben orvoslásnak helye nincs. Már pedig ebben az esetben egy már meghozott határozatról van szó. (Helyeslés.)

Maniu Gyula: A házszabályokat megsértették. (Nagy zaj.)

Felkiáltások: Rendre! Rendre!

Az elnök: Rendre! Rendre! Maniut!

Maniu Gyula: Rakovszky megsértette a házszabályokat. Ezt a házszabálysértést ki kell reparálni. (Zaj. Helyeslés a disszidenseknél és a nemzetiségiekénél.)

Damján Vazul a házszabályokhoz szól. Rakovszky őt tegnap műveletlenséggel vádolta meg, ezzel tullepte a házszabályok nyújtotta határokat. (Derűtség. Zaj.)

A zárszó.

Az elnök: Konstatálja, hogy önálló indítványt négyen nyújtottak be.

Lukács László, Mezőfi Vilmos, Maniu Gyula és Lengyel Zoltán. Ennélfogva ezeket sorrendben megilleti a zárszó joga. Az ezeken kívül még benyújtott indítványok tulajdonképpen módosítások csupán s így ezek benyújtói elesnek a zárszó jogától. (Ellenmondás. Nagy zaj a disszidenseknél és a nemzetiségiekénél.)

Farkasházi Zsigmond és Molnár Jenő egyszerre ugranak fel és a házszabályokhoz kérnek szót.

Az elnök: Most a házszabályokhoz nem lehet szólni. Nem engedem kijátszani a házszabályokat. (Helyeslés.) Nem adom meg a szót. (Helyeslés. Zaj.)

Az elnök: Fölteszi a kérdést. Kívánja-e a Ház Nagy Györgynek a zárszót megadni?

Felkiáltások: Nem, nem.

Szavazásnál a disszidensek és nemzetiségiek együtt szavaznak.

Nagy Emil: Ah, a szövetségesek!

már ismerős tanügyi szakférfiut nyomban kiküldött a viszonyok tanulmányozására s ennek javaslat alapján azonnal megindította a védelmi akciót.

Ennek az akciónak főszekőze természetesen az iskola. Öt esztendő alatt az egyesület 23 magyar iskolát állított, amelyekben ma már 40 tanító működik, terjesztve a horvát szlavoniai magyarok között a kulturát, a magyar nyelv ismeretét és a magyar haza szeretetét.

Az iskolák elég népesek. Még a tanyai iskoláknak is van 40—65 tanulója, a nagyobb községekben pedig mindenütt százon felül van a gyermekek száma, némelyikben a kétszázat is megközelíti. Az ilyenek persze osztott iskolák több osztálylyal és több tanítóval, vagy tanítónővel. Az egyesület 23 iskolájába a legutóbbi jelentés szerint 2241 tanuló jár.

Tanítónak csak olyanokat alkalmaznak, akik horvátul tudnak. Ez elengedhetetlen feltétel, mert a horvát tanügyi törvények szerint a horvát nyelv tanulása mindenütt kötelező, horvátul írni, olvasni és beszélni mindenkinek meg kell tanulni az elemi iskolákban.

Jó lenne ezt megjegyezniök a mi nemzeti-ségeinknek, akik a múlt évi Apponyi-féle törvény hasonló intézkedését mint valami drákói szigorú zsarnokságot tüntetik fel.

A Julián-Egyesület iskolái bár a magyar hazafias nevelés-ügy szolgálatában állanak, ennek dacára, sőt éppen ezért minden tekintetben meg-

felelnek a horvát országos tanügyi kormány rendeleteinek. Sokkal magasabb magyar nemzeti érdek fűződik ugyanis ezen iskolákhoz, semhogy azt kicsinyes dolgok miatt kockáztatni szabad lenne.

Nehogy provokálják a horvátok féltékenységet, amely már ugyis tulságosan fel van keltve ellenünk s nehogy tápot adjanak a horvátok ráfogásának, hogy ezen iskolák által magyarosítani akarná az egyesület a horvátokat, legújában kimondotta az egyesület, hogy horvát gyermekeket semmi szín alatt sem vesz fel iskoláiba.

Az iskolák szervezése, kormányzása és felügyelete az egyesület budapesti irodájából történik s az egyesület tanügyi tanácsosa minden évben meglátogatja az iskolákat és azokról jelentést tesz az elnökségnek és közgyűlésnek.

Iskolák állításával és fenntartásával azonban még nem merül ki a Julián-Egyesület nemes feladata. Ennek az egyesületnek a vezetősége tisztában van azzal, hogy minden kulturának alapját a vallás képezi. És ezért kiváló gondot fordít a vallási élet ápolására. Erre pedig a horvátországi magyarok közt igen nagy szükség van.

A Julián-Egyesület nem csinál felekezeti propagandát, de nem csinál felekezeten, vagy pláne atheista iskolát sem; hanem amilyen vallásuk a község magyar lakosai, olyan jellegű az iskola is, mely sok helyen némileg még a

templomot is pótolja a szegény magyaroknak. A horvát-szlavonországi magyarok közül a katolikusok vallásilag nagyon el voltak hanyagolva, mert a horvát papság a legtöbbször kezdve rémséges magyargyűlölet, a sovizmusnak a fanatikusa valamennyi. Ez a nemtelen érzelem annyira elvakítja őket, hogy a volt djakovári püspök Strossmayer inkább eretnőségbe kergette magyar híveit, semhogy nekik magyar papot, magyar gyóntatót adott volna. A Julián-Egyesület gondoskodása révén most már néha magyar prédikációhoz, magyar gyóntatóhoz is jutnak ezek a szlavoniai magyar katolikusok. Elképzelhetni ilyenkor az ő örömeiket.

Le sem írható az az öröm, — mondja az egyik szemtanu — melylyel a kivándorolt magyar nép a magyar prédikációt, a misén a magyar éneket és a magyar gyóntatást fogadja. Az idegenbe szakadt magyar nép mint a messiást fogadja a közte megjelent magyar lelkész. Gyermekeivel, unokáival messze vidékről zarándokol a magyar hitszónoklatot meghallgatni.

A horvát-szlavonországi magyar protestánsok szerencsésebb helyzetben vannak, mert nekik régóta voltak nemcsak magyar iskolák, hanem magyar lelkészek is. De ennek dacára is megtörtént, hogy ahol kevesen voltak híveik s külön lelkészséget nem állíthattak, elhorvátosodtak az ő híveik is. Ezért szervezték azután a missió-lelkészségeket. De a Julián-Egyesület

Mauthner-féle Gazdasági és veteménymagvak javított impregnált legmagasabb

csiraképesség, a magy. kir. vetőmagvizsgáló állomás bizonylatával és ólomzárjával ellátva jutányos árban kaphatók:

MEZEY JÁNOS és TÁRSA fűszer, csemegekereskedésében Nagyváradon, Szt. László-tér,

Telefon 249.

A legkisebb mennyiségűnél is teljes felelősség.

Nagyvárad Takarékpénztár épület.

Telefon 249.

Zachariás János: Csokolódatok össze!

Nagy Györgynek a Ház nem adja meg a zárszót. Azután Farkasházi zárszó jogáról dönt a Ház nagy zajban. A Ház Farkasházinak nem ad zárszó jogot.

Farkasházi: Minek itt házszabályrevízió! Rakovszky István: Kissé meg kell zaboláznunk.

(Derültség. Zaj.)

Elnök: Csendet kér.

A Ház azután úgy határoz, hogy az előbbieken kívül még Pilis Istvánnak, Bozóky Arpádnak, Hoffmann Ottónak és Molnár Jenőnek nem adja meg a zárszó jogát.

Lukács László és Maniu Gyula röviden indokolják indítványukat.

A szavazás.

Mielőtt az elnök a szavazáshoz a kérdést felteszi, Hoffmann Ottó a házszabályokhoz szól. Ezután az elnök a szavazás sorrendjére vonatkozólag tesz prozopozíciót.

Először Lukács László indítványa telett szavaznak. Erre a Nagy Emil-féle javaslatra, majd Eitner Zsigmond módosításaira következik a szavazás. Ha a Ház Eitner Zsigmond módosításait elfogadná, akkor az összes többi módosítások elfognak esni.

A kérdés feltevéséhez

Maniu Gyula szól. Az elnök előterjesztéséhez nem járul hozzá. A kérdés feltevéséhez még Hoffmann Ottó és Farkasházi Zsigmond szólanak.

Az elnök a módosításokhoz nem járul hozzá.

Mezőfi Vilmos közbeszól.

Felkiáltások: Menjen a helyére. Helyre, helyre.

Vlád Aurél a kérdés feltevéséhez szól. Az elnök előterjesztéséhez nem járul hozzá.

által (melynek különben két katolikus főpapunk mellett a komáromi superintendens is egyik igazgatósági tagja) a protestánsok is sokat nyertek. Régi iskoláinknak jelentékeny segélyt juttattak, egyes helyeken számukra újakat állítottak és missziókat is támogatja az egyesület.

A Julián-iskolákon, a magyar államvasutak iskoláin és a régi református iskolákon kívül még egyes nagybirtokosok, névszerint a Draskovich, Jankovich, Pejácsevich grófok, stb. is tartanak fenn birtokain magyar iskolákat, úgy, hogy összesen öt és félezer horvátországi magyar gyermek jár magyar iskolába.

A Julián-Egyesületnek Budapesten két héttel ezelőtt, március 15-én tartott közgyűlésén örömmel vették ezt tudomásul, de ugyanakkor aggodalommal s fájdalommal gondoltak arra, hogy a horvát hivatalos összeírás szerint tizenegyezer magyar tanköteles van Horvát-Szlavonországban s így azoknak fele vagy horvát iskolába jár, vagy semmilyenbe. Pedig ez a horvát összeírás kevésre teszi a magyar tankötelesség számát, valójában tizenötözezerre is felmegy az.

A Julián-Egyesület minden lehetőséget elkövet, hogy célját elérje; az idénre is tiz új iskola felállítását vette tervbe. De vajjon elér-e valaha azt, hogy minden horvát-szlavonországi magyar gyermeknek meg legyen adva az alkalom, hogy magyar iskolába járhatson?

Szlavoniának három vármegyéje: Pozsega, Szerém és Verőce régebben közvetlenül az anyaországhoz tartozott. A magyar kivándorlók többnyire ezen a vidéken telepedtek le újabban is. Vajjon elér-e valaha a nemzet, hogy ezeknek a régi magyar vármegyéknek a népe, ha közigazgatásilag nem is, legalább nyelvben és lélekben ismét a miénk legyen?

Fegyverrel aligha fog erre törekedni valaha a magyar nemzet; de a kultura fegyverével igenis meghódíthatjuk. A magyar kultura szövénekének a hordozója ott a Julián-Egyesület, legyen áldás a működésén!

Pop Cs. István szintén a kérdés feltevéséhez szól. Ugyancsak Hodzsa Milán is a kérdés feltevéséhez szól. E címen szólanak még Szkiácsák Ferenc és Ivánka Milán is.

Az elnök: A kérdés feltevéséhez senki sem kíván szólni. Kéri a Házat járuljon hozzá az általa javaslatba hozott kérdés feltevési sorrendhez. A Ház ehhez hozzájárul.

Az elnök felteszi a kérdést, elfogadja-e a Ház Lukács László javaslatát. A Ház nem fogadja el.

Vlád Aurél és Maniu Gyula a házszabályokhoz akarnak szólni. (Nagy zaj.)

Kiáltások: Eláll. Nem hallgatjuk!

Az elnök szavazás alatt nem engedi meg a felszólalást.

Ezután a Nagy Emil féle javaslat első szakaszát a Ház Eitner Zsigmond módosításával óriási többséggel elfogadja.

Maniu Gyula indítványára következik a szavazás. A Ház az indítványt elveti.

Maniu indítványára az igennel szavazók felállással szavaznak.

Tréfából Zboray Miklós is felállott, ami óriási derültséget keltett. Tudvalevő dolog, hogy Zboray igen kövér ember és így nem csoda, ha a Házban létesítendő ingyen fürdőt nem kifogásolta.

Ezután Lengyel Zoltán kisebb módosításról szóló indítványát a Ház nagy többséggel elfogadja.

Szünet után

Maniu panaszkodott, hogy indítványát nem olvasták fel, pedig ő ezt kérte.

Elnök: A felolvasás kérelmével a kérdés feltevésekor kellett volna előállni.

Vlád után Rakovszky beszél. Azt mondja, hogy a kisebbség azért vádolja az elnököt a házszabályok helytelen alkalmazásával, hogy ez által eltakarja működésük kudarcat.

Hodzsa, Maniu, Ivánka után Pop Csicsó István kijelenti, hogy a nemzetiségiek megadják a köteles tiszteletet azoknak, akik megérdemlik.

Az ülés délután 2 órakor ért véget.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Glatz Antal főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Németh István pénzügyigazgató helyettes, Varró Domokos kir. főmérnök, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Baróthy Akos t. főorvos, dr. Thury László v. főgyógyász, Rádl Ödön, Mezey Mihály, dr. Konrád Márk, dr. Hoványi Géza, Hlatky Endre, dr. Berkovits Ferenc, Baróthy Pál, Sulyok István, dr. Cseresnyés Béla jegyző.

Az ülés megnyitása után felolvasták a polgármester jelentését a közigazgatás március havi állapotáról. Az érdekesebb adatok a következők:

A közegészségügyi állapot márciusban jó volt, mert kevesebb volt a megbetegülés, a születések is felülmúlták a halálozások számát s mert a hevenyfertőző bántalmak is apadtak és csupán roncsoló toroklobban halt el kettő, kanyaróban pedig egy beteg.

A Sztaroveczky-alapítványi gyermekórházban március hóban 60 fekvő és 160 bejárt beteg; — a Szent László járványkórházban pedig 16 beteg gyógykezelést.

Született 66 fiú, 67 leány. Összesen 133 gyermek.

Elhalt 61 férfi és 45 nő. Összesen 106

egyén. A szaporodás 27. Városrészenként elhalt: Ujvároson 14, Olasziban 29, Váralja-Velence és Csillagvároson 11, a kórházakban 52.

Hét éven aluli gyermek 26 halt el. Szegény beteg 590 gyógykezelést az országos betegápolási alap terhére.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt. Lopás 70, sikkasztás 17, csalás 10, súlyos testi sértés 12, szemérem elleni erőszak 2, hamis pénz forgalomba hozatala 2 esetben volt bejelentve. Ezen esetekben a nyomozás 67 esetben sikeres, 40 esetben sikertelen volt.

Nyomozás teljesített még: a kir. ügyészség elrendelésére 60, más hatóságok megkeresésére 72 esetben.

Letartóztatva volt összesen 72 egyén. Ezek közül az illetékes bírósághoz átkísített 20, eltoloncoltatott 52.

Kihágási feljelentés 116 esetben tétetett.

Külföldi utlevél 13 adatot ki, még pedig 11 az európai államokba és 2 Amerikába.

A lefolyt hónapban 4 öngyilkosság és 3 kisebb tüzeset történt.

A közadók március havi bevételi eredménye 25,159 K. 49 fillérrel kevesebb, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

Kincstári adóban	39426 K 03 fill.
kamatban	1803 > 47 >
Betegápolási pótdobban	1815 > 24 >
kamatban	36 > 44 >
Hadmentességi díjban	783 > 54 >
kamatban	36 > 39 >
Iparkamarai illetékben	981 > 73 >
Agrár kölcsönben	1010 > 19 >
kamatban	16 > 44 >
Házalási adóban	23 > 10 >
Óvoda adóban	294 > 75 >
mely összegek a királyi adóhivatalba szállítottak át.	
Városi adóban	16625 K 13 fill.
Vizdíjban	3534 > 73 >
Utadóban	2699 > 90 >
Kamatban	33 > 55 >

folyt be. A behajtás folyamatban van.

Március hóban kiadott 34 iparjogositvány; megszűnt 3 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Néhány hegyi építkezési ügy került szőnyegre. A tanács a Nilgész-féle telek egy részén építeni szándékozótól megtagadta az építkezési engedély kiadását, akik ez ellen felebezéssel éltek.

Az előadó a felebbezések elutasítását javasolta.

Nagy vita kerekedett a kérdés körül, amelybe belevonták a hegyi építkezések tárgyában érkezett miniszteri leiratot is, amelyek, a polgármester szerint nem mondanak ellent egymásnak, mert egy finom distinkció megvonja a kettő között a határt. A valóság pedig az, hogy a finom distinkció dacára egymásután érkeznek le a minisztertől a Czoczek-ügyhöz hasonló döntések, amely szerint bizony nem a városnak van igaza.

A közigazgatási bizottság azonban elfogadta a tanács határozatát s a felebbezéseket elutasította.

Több apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

Tisztviselő telep Nagyváradon.

A nagyvárad lakásmizériák folytonos növekvése és ezzel szemben a háztulajdonosoknak újabb és újabb stájerolása végre is elérte azt fokot, mely a tisztviselőket cselekvésre bírta. Kétségtelen ugyanis, hogy a tisztviselő szenved legtöbbet nemcsak a lakásmizériák miatt, de minden más téren, ahol fokozódnak az értékek.

A tisztviselő nem kívánhatja, hogy a fokozott drágasággal szemben azonnal megfelelően emeljék a fizetését is. Addig pedig míg az ilyen fizetésemelés felsőbb helyről jön, bizony sokat nélkülözik a tisztviselő.

Ezek az indokok adják magyarázatát annak a mozgalomnak, mely a tisztviselőket arra

birta, hogy Nagyváradon tisztviselői telepet létesítsenek. Nem új az eszme, mert már pár évvel ezelőtt megindult itt egy hasonló mozgalom, azonban akkor nem talált még kedvező talajt arra az eszme, hogy meg is valósuljon.

Az akkori mozgalom tapasztalataival bővitve, most egy nagyobb arányú mozgalom indult meg, mely föltétlenül megfogja oldani a tisztviselő-telep kérdését. — A mozgalom élén csupa szakember áll, akik tudásukkal és tapasztalatukkal oda fognak hatni, hogy a kérdés teljes szakszerűséggel a kívánalmaknak mindenben megfelelően legyen megoldva.

Jelenleg egy bizottság tárgyal e kérdésben. A bizottságnak tagjai Erőss Rezső püspökségi jószágkormányzó, Lukács Géza a Magyarbank igazgatósági tagja, Kerekes Elek pézartárnok, Makkay Győző kulturfőmérnök, Thirjung József számtanácsos, Weisz Ignác takarékpénztári pénztáros.

A bizottság serényen dolgozik a megvalósítás tervezetén. Az eddigi megállapodás szerint a telepen csakis szellemi munkás kaphat házat. A telep helye még nincs kijelölve, két hely van eddig kombinációba véve, ahol a telepet fellehetne állítani. Az egyik terv szerint az Eprekertben tul levő földeken, a másik szerint az Aradi-ut mellett elterülő földeken lehetne a telep.

A bizottság egyelőre 150 ház létesítését tervezi. Minden háznak 400 négyszög méter területnyi telke volna. Az építést egyszerre eszközölnék aszerint, amint a jelentkezők azt kívánják. A telep 140 hold területen feküdnék, hogy üresen maradt területet ellehessen látni a szükséges közterekkel, v sárcsarnokokkal stb. s később fejleszteni is. A házak költségét a tisztviselők lakbérükkel törleszthetik, ami igen előnyös mindkét részre.

A telep igen csinos jellegű volna s valószínűsége disze lehetne a városnak. A házsorok között tágas utcák vannak tervezve, melynek szélein 3—3 méteres aszfalt-járda, majd 3—3 méteres sétahely, szélein sűrű fásítással s közepén 8 méter kocsiúttal. A telep minden kényelmét megadná a tisztviselőknek.

A terv szerint már a folyó évben megkezdhetik az építési munkálatokat, úgy, hogy a jövő évben 180 tisztviselő elfoglalhatja a kész lakásokat.

A telep létesítésének híre a tisztviselők körében általános lelkesüléssel találkozott és már ez ideig csupán az igazságszolgáltatástól több mint 40-en jelentették be részesedési szándékukat.

A telep előnyéről, mely úgy a városra, mint a tisztviselőkre kiterjed, fölösleges írni, azt majd annak idején különben látni fogja a következményeket a társadalom.

Gyermeknap Nagyváradon.

A társadalom minden rétegében visszhangra talált a »mentsük meg az elhagyott gyermekeket« nemes jelszava s a mozgalom intenzivebb és céltudatosabb jelleget öltött.

Városunkban a tegnapi és a mai nap van hivatva a gyermekvédelem céljainak az előmozdítását szolgálja. A tegnapi nap folyamán a város 17 különböző pontján felállított urnák mellett városunk szép asszonyai és lányai ütötték táborát és szeretetreméltó, kedves pumpolással gyűjtötték a filléreket, sőt a koronákat is az elhagyott gyermekek javára. Más helyeken az urna mellett kosárkákban bájos fiatal lányok virágot árultak, friss, illatos, üde ibolyát, szegfűt, a jótékony cél előmozdítására. A zord,

kedvezőtlen idő dacára, városunk közönségének nemes emberbaráti feltogása jeléül, elég tekintélyes összeg gyűlt össze, amihez még a mai napon begyűlt összeg, azonkívül a gyermeknapot tartó üzletek adományai is járulnak.

A Szigligeti Színházban tegnap délután gyermekelőadás volt, amelynek a jövedelme szintén a gyermekvédelem nemes munkájához fog segédeszközüül szolgálni.

A mozgófénykép-színházak is kivették részüket a gyermeknapból.

Az Edison színházban délután ingyenelőadás volt az árvaházak, gyermekmenhely növendékeinek. A díszes, tágas helyiség zsufolva volt az aprósággal, akiknek nagy örömet szerzett a színház igazgatósága a pompás mutatványokkal.

Az Uránia valóban kedves, meglepő látványosságot nyújtott a gyermeknap alkalmából. A bejárat feletti erkélyről egy hatalmas reflektor szórta a villamos fénykévet a Bémer-térre. Már ez maga érdekes látvány volt. De bent a színház nézőterének előcsarnoka volt igazi központja a látványosságnak.

A helyiséget 500 színes, veres-fehér-zöld lámpa bűvös világításba vonta. A lámpák fényét a csillogó bronzvirág girlandok s egyéb pazar díszítmények verték vissza.

A hosszú terem két oldalát hatalmas asztalok foglalták el, telve mindenféle hasznos tárgyakkal és csecsebecsékekkel, továbbá enni, innivalókkal, amiket szép hölgyek, leginkább a szintársulat nőtagjai árultak a gyermekliga javára.

A teremben a katonazene szórakoztatta az óriási számban összegyűlt közönséget. A jövedelmet a gyermekliga javára adták.

Este 10 órakor vége volt az előadásnak s kezdetét vette a bohém estély, szintén a jótékony célra.

A Szigligeti társaság szecessiója.

Mozgalom indult meg Nagyváradon. Ez nem új, mert nálunk olyan sok mozgalom indult meg, hogy állandó mozgó városnak mondhatná az ember. Mozgott itt már minden társadalmi réteg mind azért, hogy előmozdítson valamit. Hogy ezek a szép célu mozgalomak jórészt balkezű intézőkkel rendelkeztek és a legtöbbször visszabuktatták azt, aminek érdekében, ők porondra szálltak, arról nem lehet tenni, mondják ők.

A mozgalomnak eme utóbbi osztályához tartoznak azok is, akik most mozgolódnak. Ezek pedig a modernnek, a csapzott haju fiatal óriások, akik azt hiszik magukról, hogy ők nagyok. Mozgolódnak pedig azért, hogy mások is lássák és mondják azt, hogy ezek nagyok, ne csak ők gondolják magukban. A mozgalom vezetői a nagyváradai fiatal versírók és írók. Fáj nekik ugyanis az, hogy a közönség nem tud megbarátkozni velük. Pedig hát arról csak nem tehet a jobb érzésű társadalom, hogy a kanális dohos levegőjében felsarjadt virágok bokréáján nem tud szépet találni, ez csaknem bűn talán? Vagy igen? No hát akkor a társadalom vétkezni fog tovább is, mert csak nem kívánhatja senkisémet egy egészséges embertől, hogy legyen beteg, mert ő is beteg.

Mi ellen irányul a mozgalom? A Szigligeti Társaság ellen. Oreg társaság már. Rokkant tagjai épen megérték arra, hogy végelgyengülésben a feledésbe enyészék el. Mondják ők. Kis kaliberű ez az irodalmi társaság. »Ott nem tudják megérteni a haladás vörös kürtjének teketé láng szavait«, melyek megéreztetik a kék vérrel az istenszagot! Hát bizony ott így van. Ott még nem betegek az emberek. Ott tudnak remélni, tudnak gyönyörködni a szépen és megtudják látni azt, amin érdemes gyönyör-

ködni. Hogy ezek között véletlenül nincs ott a bűn, a posvány, a fertő, hát ez megint csak a jó izlés bizonyítéka.

Vannak emberek, akik egy szolid, de fesz-telen vacsorán nem érzik jól magukat és alig várják, hogy megszabaduljanak onnan és aztán egy elrejtett lebujsban kedvük szerint tombolhatnak. Az ilyen vendégek nem is szívesen láttott vendégek, de az a szerencse, hogy kevesen vannak.

Igy van ezzel a Szigligeti Társaság is és a társasággal a mozgolódó tagok. Jól sem lakhattak a vacsorán és már kifelé vágnak. Kíválnak. Ez nem lesz éppen káros a társaságra mely így egységesebb lesz.

Hadd menjenek az érthetetlen modernnek és maradjanak a tisztán látó maradiak.

A kiválás után nem fognak szét oszlani, hanem tömörülni fognak. Az új irodalmi kör élén Juhász, Dutka, Ady és más ilyen verista írók állanak, akik legközelebb már nagy szociális matiné fognak rendezni Nagyváradon. A vezetőség most egy ívet köröz, melyen az aláírók fogják jelenteni kilépési szándékukat a Szigligeti Társaságnak.

Előfizetési felhívás.

Nem kell sem térben, sem időben messze menni argumentumért; mindennap hangosabban olvassa ránk a kegyetlen tanulságot: hogy a keresztény társadalom lépésről-lépésre vesztí a tért.

Mikor ellenségeink leszoritják furtanggal vagy erőszakoskodással egy-egy emberünket nem az egyeseké: valamennyiünké, az egész keresztény társadalomé az a veszteség.

Megtámadják egyéneiben a keresztény társadalmat, oszlopait ássák alá, hogy az épület romba dőljön és a romok fölött szabad legyen a zsákmányolás — és ezt a munkát tétlenül nézzük.

Lehetséges-e, szabad-e összedugni a kezeket akkor, mikor a házat gyujtogatják fejünkre?

Évek során át figyelmeztetjük közönségünket a fenyegető veszélyre, melyet az új pogányság hoz magával. Ez ellen a szervezett támadás ellen nem véd meg más, csak a szervezett védelem.

Egy táborba gyűjtsön mindnyájunkat a keresztény öntudat!

A keresztény öntudat, a keresztény ébredés lobogóját lengeti lapunk egy évtizedet meghaladó idő óta. Ide gyűjtjük, a mi zászlónk alá azokat, a kiknek még van érzéke ez ország, e társadalom erkölcsi alapjai iránt. Mikor lapunk terjesztését és az előfizetések megújítását kérjük az új negyedév kezdetén, ezt a keresztény lobogót akarjuk erős, győzni képes és győzni akaró sereg élén látni.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

UJDONSÁGOK.

* **Vay Péter gróf nem jön Nagyváradra.** A nagyváradai műtárlat vasárnapi megnyitására tudvalevőleg várták Vay Péter gróf apostoli protonotáriust is, aki a megnyitáskor felolvasást tartott volna. Mint most sajnálattal értesülünk, Vay Péter akadályozva lesz a megjelenésben. Levelet kaptunk a gróftól, amelyben nagy szeretettel emlékezik meg Nagyváradról és őszinte sajnálatának ad kifejezést a fölött, hogy vasárnap nem jöhet városunkba, ahova pedig egész lelkével vágyódott volna. A kötelesség külföldre hívja. Amerikai tanulmányai most jelennek meg »Amerika belső élete« címmel egyidejűleg Londonban, Párisban és Berlinben angolul, franciául és németül s ezeknek a sajtó alá rendezése céljából sürgősen a külföldre kell utaznia. Nagyvárad közönsége kétségkívül sokat veszít, hogy Vay Pétert most nem hallhatja; Vaynak mindig van érdekes mondanivalója s széles látókörével minden szereplését eseményé tudja tenni. Másrészt azonban Vaynak ez a külföldi működése, amely most is a kötelesség szavával hívja el tőlünk, a magyar névnek becsületére válik s áldás fakad belőle a keletázsiai missiókra és az amerikai magyarságra. Ez a két cél, a kereszténység terjesztése Kelet-Ázsiában és amerikai véreink lelki gondozása tartják Vayt hónapokig távol Magyarországtól, ezek szolgálata akadályozza most is abban, hogy Nagyváradon várt szereplését megtarthassa. Azt írja a főpap levelében, hogy sajnálattal kénytelen lemondani, mi pedig reméljük, hogy a mostani felolvasásért elmaradásáért kárpótolni fog bennünket.

* **Árlejtések a városnál.** Tegnap délelőtt árlejtés volt a városházán a Baross-híd mellett levő vámház, a Háromrózsa épületek és a 11. faterlep bérbeadására. A 3 rózsa épületére egy ajánlattevő volt: Vicsay Testvérek, akik az évi 1700 korona bért megajánlották. Ennyi volt a kikiáltási összeg. — A Baross-híd mellett levő vámbódéra 3 pályázó volt: Sternberg Gábor, vegyes kereskedés, vagy cimfestő műhely céljaira. 275 koronát ajánlott. Rothbart Ignác szatócs üzlet céljaira, de összeget nem ajánl. Nagy Imre fodrász üzlet céljaira, megajánl 270 korona évi bért. Tehát Sternberg Gábor a legelőnyösebb. — A XI. faterlepre senki sem reflektált s ajánlat nem érkezett be.

* **A magyarcsékei borbély nem borotvál.** Ez tény. Magyarcsékén az egyszál borbély felmondta a szolgálatot, miközben a közönség haja szemmel láthatólag nő. Az egyedüli borbély azonban nem sztrájkolni akar, hanem vismajor állott elő, t. i. ellopták minden vágó eszközét, melylyel az embert meglehetősen rövidíteni egy hajhosszuságra. A tolvajok után erősen nyomoz a csendőrség, mert a közönség előbb-utóbb nem fog kilátszani a hosszuhajból aminek pedig könnyen lehetnek káros következményei.

* **Az alkohol.** Az öldöklő alkohol pusztításának statisztikája nap-nap után emelkedik. Tegnap, mint magyarcsékei tudósítónk jelenti, az ottani vásárból hazafelé igyekezett Anka Flóra felsőtopai lakos. Utközben Cseszován betért özv. Berkovits Harmanné korcsmájába és ott az alkoholtól tetemesen beszedegetett, minek következtében elaludt a lócán. Alvásközben érte a halál. Az ügyészség elrendelte a vizsgálat magindítását annak megállapítása iránt, hogy vajjon nem forog-e fenn mérgezés.

* **A postások hangversenye.** A nagyváradai posta- és távirda tisztviselők zenetársasága április 4-én, azaz holnap este fél 8 órakor a főgimnázium disztermében családias hangversenyt rendez. Belépő-díj nincs, de a gyermeknap gyűjtő urna az előtérben ki lesz állítva, hogy kiki tetszése szerint adakozzék a jótékony célra. A hangverseny műsora a következő:

1. Leutner A. Ünnepi nyitány. 2. Bihari I. »Bercsényi nótája.« A zenekar részére átírta: Kürti István. 3. Maillart A. »A remete harangja.« Opera részlet. 4. Carmen. M. Danse favorite. Gavotte. 5. Erkel F. Részletek »Hunyady László« dalműből. A zenekar részére átírta: Kürti István. 6. Müller I. Magyar induló. A zenekar részére átírta: Kürti István.

* **Katonai fegyverek az erdőőröknek.** Az alispán felterjesztést tett a belügyminiszterhez az iránt, hogy az erdőőröket a kihasznált katonai fegyverekkel lássák el. A belügyminiszter a felterjesztést a honvédelmi miniszterhez tette át, aki elrendelte, hogy az alispán előterjesztése szerint a régi Werndl-féle fegyverekből megfelelő számú készletet küldjenek Biharmegyébe. A fegyverek ára 8 korona lesz, amit természetesen a megye fog fizetni.

* **Helyreigazítás.** A tisztviselők fizetésrendezésével kapcsolatosan megemlítettük tegnap, hogy az Otthon vezetőségének bizalmas értesülése képezi cikkünk alapját. Most ezt a tévedést helyreigazítjuk, mert a bizalmas értesülés nem az Otthon vezetőségéhez érkezett.

* **Árvagyerekek az Edison színházban.** A gyermeknapot kedves, megható ünnepséggel, programjához és nivójához méltó módon tartotta meg az Edison mozgófényképszínház. Egész délután ingyen előadást rendezett az árvaházak és gyermekmenhely kis lakói számára. Az elhagyott gyerekek, a boldogtalan kis árvák ritka gyönyörűséggel élvezték a pompás, mulattató képeket s ugyancsak harsogott az édes gyereknevetés, zugott a taps. A kis árvákat, akik valóban kedves órákat töltöttek el, megvendégelte az Edison vezetősége. Az Edisonban ma mutatják be a remek új műsort, amely szebbnél-szebb érdekesítő képeket foglal magában. Igen érdekes a birkózás, a korcsolyázók, az örök jég hazája, a rablókaland s a bohózatok fényes sorozata. Az előadásokon Dula Miklós jeles cigányzenekara muzsikál. Ma félhétüri gyermekelőadás d. u. 3 órakor s a gyönyörű gyermeknap ajándék kisorsolása.

* **Névváltoztatás.** Bruncsák András nagyváradai lakos a saját, továbbá András és Mihály kiskorú gyermekei vezetéknevét »Kovács«-ra változtatta.

* **A komádi-i vásár elhalasztása.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur megengedte, miszerint Komádi községben a f. 1908. évi április hó 17 és 18-ára eső országos vásár kivételesen folyó évi április 24. és 25. ik napján, továbbá Nagyléta községben a folyó évi április 19. ikére eső országos vásár pedig ez évben kivételesen f. évi április hó 9. én, a folyó évi október hó 4. ikére eső országos vásár pedig október hó 8. án tartassék meg. Nagyvárad, 1908. ápr. hó 2. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök. *Dr. Sarkady Lajos* titkár.

x **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

* **Olvasóink figyelmét** felhívjuk lapunk máj számában megjelent »Sirolin« hirdetésre.

x **A lélegző szervek hurutjainál** (influenzáknál) melyek főképpen az idén egyes vidékeken járványszerűleg lépnek fel, nagyon ajánlatos egy alkalikus (égyvényes) savanyuvízhez fordulni. Ilyen esetekben az orvosok elő-

szeregettel a természetes KRONDORFI SAVANYUVIZET rendelik, amely — meleg tejjel vegyítve — különösen nyálkaoldóan hat és azért nagyon ajánlatos azt főképp gyermekek-nél alkalmazni.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Csöppség.
Szombat: Aranykakas.
Vasárnap d. u.: Tündérszerelm. Este: Cigánybáró.

Gyermeknap a színházban. A gyermekvédő liga javára gyermekelőadás volt a színházban, amit úgy értelmeztek a színpadon, hogy a szereplők beleképelték magukat az élet legzsengőbb tavaszába s úgy játszottak, mintha csakugyan gyerekek lettek volna maguk is. Gondolták, jó a gyermekeknek így is a jótékony cél pedig köszönje meg, hogy annyit is kap. A bálkirálynőt adták, de bár ne adták volna. Olyan kedélyes mulatozást rendeztek a színpadon, mintha bizony a közönség, azért fizetett volna, hogy a rögtönözött vicceken mulasson. Bevezetőül Hevesi Gusztó mondott el egy prologot, haladva, sietve. Ugy látszik, az egész délutáni előadásnak az volt a vezérmotívuma: minél hamarabb tulesni rajta. Akkor pedig kár volt meg is kezdeni.

IRODALOM.

Katolikus Szemle. A Szent István Társulat magas színvonalon álló, kitűnően szerkesztett folyóiratának áprilisi füzete a következő tartalommal jelent meg: *Brinzen* Miklós: A keleti egyház kérdése napjainkban. *Éder* Kálmán: Büntetési rendszerünk. *Kemóczy* István dr.: A gyermekek nemi felvilágosítása. *Kertész* Kálmán: A szentek lelkülete. *Sik* Sándor: Jeremiás. Krisztus a tengeren. *Szepessy* László: Kereszt alatt. *Szémon* István: A hitért. Folyóiratok szemléje. Könyvismertetések és bírálatok.

Magyar Gazdák Szemléje. *Bernát* István jelesen szerkesztett folyóiratának márciusi füzete a következő tartalommal jelent meg: Márciusi aktualitások. *Bernát* István: A földbirtok megosztásáról. *Takáts* Sándor: Magyar marhakereskedés a múltban. *Szilárd* Ferenc: Az uszurátörvény reformja. Az új vízi beruházások. *Emőd* József: Az Alföld mezőgazdasági viszonyainak reformja. Különlék.

TÁVIRATOK.

Sztrájkoló gimnázisták.

Naszód, ápril 2. A naszódai gimnázium román tanulói közül a VI. osztályu tanulók sztrájkba léptek. A sztrájk oka az volt, hogy egy újonnan kinevezett tanár, Drágán János, a tanulókkal kiméletlenül bánt. Legnagyobb sérelem volt azonban az, hogy a rendes tantervtől eltérőleg a görögórát 2—4-ig terjedő időre tette. A sztrájkoló tanulókat az intézet igazgatósága azzal fenyegette, hogy ki fogja őket zárni, ha nem hagyják abba a sztrájkot. A tanulók erre kivánalmaikat egy memorandumban foglalták össze és kérték azok teljesítését. Az igazgatóság elutasította a kérelmet, mire a tanulók azt adták elő, ha nem teljesítik kérelmüket feljelentést tesznek a tankerületi igaz-

gatonál és a kultuszminiszternél amiatt, hogy velük olyan könyveket taníttatnak, melyek az országban ki vannak tiltva. A fenyegetés hatott és az igazgatóság a tanulók kérését teljesítette. Az esetről azonban tudomást szerzett a kolozsvári tankerületi igazgató, aki a helyszíre fog kiutazni az ügy megvizsgálása végett.

A Polónyi-féle sajtópör bírái.

Budapest, ápr. 2. Polónyi Géza sajtópörében meg lett alakítva a bíróság, mely az ügyet fogja tárgyalni. E szerint elnök lesz Zsitvay Leó dr., szavazóbírák Sárkány Lajos dr. és Ankovich Lajos dr. Jegyzők: Jánossy Aurél dr., Simonyi Ferenc dr., Margarics Ede dr. A vádat Balázs Elemér dr. fogja képviselni. A tárgyalásra csak korlátolt számú belépti jegyet bocsájítottak ki.

Igazságszolgáltatás.

Az áprilisi esküdtek.

A nagyvárad kir. törvényszéken az áprilisi havi ülészek esküdteinek a kisorsolása tegnapelőtt ment végbe Bary József elnöke alatt. A törvényszék részéről dr. Csulyok Béla, Korn Lajos és Jaczkovits Gyula jegyző, az ügyészség részéről Baróthy Pál kir. ügyész voltak jelen a sorsolásnál. Az áprilisi esküdtek névsora a következő:

Rendes esküdtek:

Madaras Elek reáliskolai tanár Nagyvárad, Gödény Sándor asztalos Nagyvárad, Juricskay Vid földbirtokos Mezőtelegd, Imrik László gazdatiszt Ősi pusztá, Borbély Gyula földműves Nagyszalonta, Kabos Béla dr. ügyvéd Nagyvárad, Lukács István magánzó Nagyvárad, Ilj. Balogh Mihály földműves Nagyszalonta, Nadányi Miklós nagybirtokos Felső-Győrös, Sebes Gyula földbirtokos Fekete-Tót, Bodnár Béla vendéglős Nagyszalonta, Géczy Lajos ny. püsp. főtiszt Nagyvárad, Tóbiás Miklós urad. főerdész Belényes, Tisza István gróf földbirtokos Geszt, Barabás Szilveszter szabó Nagyvárad, Ardelean Jusztin dr. ügyvéd Nagyvárad, ilj. Lakatos Imre földbirtokos Bihar, Hant Frigyes kereskedő Nagyvárad, Sárközi Lajos földműves Bihar, Leel Össy Sándor földműves Sarkad, Drávetzky Mihály titkár Nagyvárad, Klemens Péter számtiszt Nagyvárad, Balogsó Sándor földműves Nagyszalonta, Barta Ferenc ügyvéd Nagyszalonta, Tóth Zsigmond kereskedő Nagyvárad, Kágyi Lajos fogalmazó Nagyvárad, Gulyás Bálint tanító B.-Ujfalu, Büttel Károly tanító Sarkad, Csiha Sándor birtokos Nagykágya, Schwartz Ferenc földbirtokos Nagyvárad.

Helyettes esküdtek:

Hermann Ferenc mézárós, Ziegelt József asztalos, Szobota Mihály csizmadia, Sarkadi Sándor tanár, Barta László nyug. rendőr, Rigli József cipész, Heffer József női szabó, Tirschel Gyula cipész, Széles Sándor asztalos, Vári Imre földműves nagyvárad lakosok.

Fegyelmi tárgyalás. A nagyvárad kir. ítélőtáblán folyó hó 4-én, azaz holnap lesz a fegyelmi tárgyalás Fernbach János berettyó-ujfalusi kir. járásbírói végrehajtó fegyelmi ügyében.

Enyveskezü cseléd. A nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága a tegnapi nap folyamán dr. Csulyok Béla elnöke alatt tartott tárgyalásán Pénzes Juliska cselédleányt, aki gazdájától Erdei Jánostól több értékű tárgy eltulajdonítása után megugrott, lopás vétsége miatt háromhavi fogházra ítélte.

Összeégett kis gyermek. A gondatlanságnak és nemtörődömségnek borzalmas módon lett áldozatává a múlt év decemberében Belényesen egy ártatlan, parányi kis gyermek. A felügyelet nélkül hagyott gyermek a konyhában a tüzhely körül játszadozott miközben egy kipattanó szikrától a ruhája tüzet fogott s segítség hiányában oly borzalmasan összeégett, hogy néhány órai kínos vergődés után súlyos égési sebeibe behalt. A nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága, amely dr. Csulyok Béla elnöke mellett Rottár és Vámosy bírákból alakult, dr. Zigre Miklós védő és Lázár alügyész vádbeszéde után a szerencsétlen végett ért kis gyermek gondozóját, Güller Jánosné, gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt egy napi fogházra ítélte. Az ítélet jogerős.

NYILTTÉR.

Természetes alkólikus

KRONDORFI
SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és huyghajtó gyógyhatású

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tüdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és bélbetegségeknek.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. ☒☒ 307.1-50

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Irta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(34)

Egy napsugár a hajával üzte aranyos tréfáját s egész alakja mintegy csillámló, édes tavaszi boldogságban uszott. A virágkosár különben szintén valóságos mestermű volt, egy viruló capricciozó csupa gyöngyvirág, jácintból, gardéniából s halavány rózsaszín rózsákból, mintha a tavasz ingerkedő tünderei hordták volna össze.

Sterzl jóízűen mosolyogva állt mellette, a báróné, a morikázó álmélkodás élőképe, kissé távolabb egy névjegyet vizsgált. A két testvér nem vette észre Truyn beléptét. Cécil a kisleány nézésébe, Zinka pedig a virágok bámulásába volt elmerülve. Csak a báróné felelt volt kopogtatására s most feszesen három ujjá hegyét nyujtá neki s egy mozdulattal az illatos kosár felé mutatva, előkelő bágyadtsággal suttogá:

— Nézze csak, mily pazarlás . . .

Erre telpillantott Zinka is és nyájasan üdvözlé; nemkülömben Sterzl.

— Örültség . . . tékozlás, — sóhajtá ufból a báróné. — Egy ilyen kosár egész vagonba kerül! — egyetlen egy gardénia . . .

Zinka bosszusan felbigyeszté piros ajkait és Sterl száraz humorával szavába vágott:

— Ne zavard Zinka illúsiót, mama; szerinte, a kosár az égből cseppent alá; ballani sem akar róla, hogy utoljára tán mégis csak a via Condottiban, vagy a Babuinóban lett vásárolna. Mit mond hozzá, gróf? Sempály

küldi neki, hogy livére elutazása miatt megvigasztalja. Az ok furcsa, nemde? Mindig csak szép phrázisok. Nem hiszem, hogy pár nap alatt oly különösen nélkülözhetnél, ugy-e, gyermekem? s enyelegve megcsipte az állát.

— Hát hová utazik oly váratlanul? — kérde Truyn igen komolyan.

— Nápolyba. Arnsperg Ferenc sürgönyözött, nem akarnék-e vele Nápolyban találkozni. Nem rég Kgnstantinápolyból Párisba helyeztetett át s igen jó barátom levén, külön az én kedvemért teszi ezt a körutat Nápolyon át, — magyarázta Sterzl.

— Hiszen tudni fogja, az Arnsperg Meiringeniek szomszédságunkban birnak, — jegyzé meg a báróné.

Sterzl, ki igen jól tudta, hogy Truyn jobban van tájékozva az Arnsperg-Meiringeniekre nézve, mint édes anyja, zavarba jött és bosszankodott, mint rendesen minden szó felett, mit anyja beszélt. Azonban mégis kezet csókolt neki bucsuzáskor s aztán nővérehez fordult:

— Isten veled, Pillangó irj pár sort, vagy tán szerénytelen követelés ez? — Aztán megcsókolta és halkén suttogá: Vigyázz, hogy mostani ragyagó szemekkel fogadj, mire visszatérek!

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Dr. M. Gy. (Ujkigyós.) Az egész csak nyomdai tévedés; az új kézirat nem ismerték s így esett meg a hiba, még pedig kétszer is. Adjon minél hamarabb módot, hogy a helyes szedést is megmutathassuk. Különbén az egyik cikket átvette más lap is, a mi kézzel fogható elismerés és talán elégtétel a sajtóhibáért. Üdvözlét!

Julius. Ugyan kérem, hogy képzelte azt, hogy ilyen irányu tárcá nálunk megjelenhet! Csodálkozunk rajta, hogy be is küldötte, ön, a kitől volt — és remélhetőleg lesz is — alkalmunk igen sikerült dolgokat közölni.

Egy kérdezőnek. Nem indián iskola akart az lenni, hanem Julián iskola, melyről különben mai tárcánk is szól.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Arverési hirdetmény.

Léwy Móríc nyirbátori lakos által, az Érmihályfalvai Takarékpénztár Részvénytársaságnak kézi zálogul lekötött, (1) egy darab, négy lóerejű, használt locomobil, Érmihályfalván, a nevezett pénzüintézetnek, a vasuti pályaudvar mellett levő áruraktárában, 1908. évi **április hó 9-ik napján, délután 4 órakor** nyilvános árverésen a legtöbbet ígérnek készpénz-fizetés ellenében el fog adatni.

Aki árverelni akar, tartozik 50 korona bánatpénzt letenni, s aki a fentírt lokomobilt megveszi, a vételi illetéket azonnal leróni, s a locomobilt azonnal átvenni köteles.

Az Érmihályfalvai Takarékpénztár megbízásából

Dr. Stettner János,
székelyhídi kir. közjegyző.

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagydémü közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és butortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és
Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt

NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9.**, ki egyszerűs mind bővebb felvilágosítást is nyújt.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendkívül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY-

-- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztetheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.**

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheumát, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszedülést, rosullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szivesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370. 4 fillérbe kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók.

Megtekinhető a feltalálónál:

Rytkó Viktor

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Nagyteleky-utca.**

SEBŐ IMRE

könyv-, zenemű-, papir-
írószerkereskedő ajánlja
dusan felszerelt raktárát a
magyar német francia és angol iro-
dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papir s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.

Közgazdasági Bank r. t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742.

Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adó a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Intézetünk elvállalta hazánk egyik legtekintélyesebb életbiztosító intézetének: a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet, mint szövetkezet vezérképviselőt.

Cheque számla szám 21.261.

tisztelettel:

Közgazdasági bank részvénytársaság.

Magyar királyi államvasutak.

75771—08 szám.

Pályázati hirdetés

darabos-, kocka- vagy diószén szállítása iránt.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága az 1908. évre 52100. 1909 és 1910 évekre évenként 62100 tonna darabos, kocka vagy

diószén szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az egykoronás magyar okmánybéllyel ellátott és lepecsételt ajánlatok 1908 április hó 22-ig betetjesztendők, a tánapénzek pedig a megelőző napon déli 12 ózáig beküldendők.

A pályázatra vonatkozó részletes feltételek ugyszintén az általános és különleges szállítási feltételek, a magyar királyi államvasutak anyag és leltárberendezési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy-ut 73 sz. II. emelet 45 ajtó) valamint minden üzlelvezetőségénél megtekin-

hetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelhetők, megjegyezvén hogy a különleges szállítási feltételekért pedig 50 fill. fizetendő.

A feltételeknek posta útján való küldése esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő.

Budapest, 1908. március havában.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik.)

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bármily mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra össze nem tévesztendő mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval

Mebizható, szigoruan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féliteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1—200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. lefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hirdapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöbitenek.

Levélfajok,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
napárak,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.